

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF ROBERT G. MANGION
ONOR. IMĦALLEF GRAZIO MERCIECA**

Seduta ta' nhar it-Tlieta, 8 ta' April 2025

Numru: 1

Rikors nru: 31/2014/3 MV

**It-Tabib Dottor Joseph Galea flimkien ma' martu
Jacqueline Galea ghal kull interess li jista' jkollha.**

v.

Raymond Attard

Il-Qorti:

1. Din hija kawża b'talba għal-likwidazzjoni u flas ta' danni minhabba inċident awtomobilistiku.
2. Il-konvenut eċċepixxa:

“1. Fl-ewwel lok illi l-intimat jiddikjara li fir-rigward tar-responsabilita' tal-incident din tinsab diga' ammessa u kwindi l-ispejjeż relattivi għall-ewwel talba għandhom jigu sopportati interament mill-istess atturi.

2. Illi, fir-rigward tal-bqija tat-talbiet atturi, l-intimat jikkontendi li l-atturi għandhom jippruvaw id-danni kollha minnhom reklamati, inkluz billi jezebixxu x-xhieda u d- dokumentazzjoni kollha relattiva a sostenn tat-talba tagħhom u dana kemm fir-rigward ta' kwalunkwe danni emergent u kif ukoll lukri cessanti kif minnhom allegat.

3. Illi, għal kull bwon fini l-intimat jiddikjara li ma ntalhaqx ftehim għall-hlas lill-atturi tramite l-assikurazzjoni tiegħu Citadel Insurance p.l.c. in vista tal-fatt li r-rikorrenti kien qiegħed jitlob danni ezagerati meta wiehed jikkunsidra ic- cirkostanzi kollha relattivi tal-kaz in ezami.

4. Illi għaldaqstant u tenut kont ta' dak eccepit hawn fuq m'hemmx lok għal imghaxijiet fuq is-somma likiwidata tenut kont tal-offerta magħmulha lill-atturi.”

3. B'sentenza tat-22 ta' Frar 2024 il-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex)

Ġurisdizzjoni Superjuri, Sezzjoni Ġenerali kkunsidrat:

“Qabel xejn din il-Qorti ser tagħmel riassunt zghir tal-fatti:

1. L-incident sehh fit-28 ta' Novembru 2012.

2. Intbagħtet ittra bonarja mingħajr kwantifikazzjoni tad-danni fit-13 ta' Marzu 2013.22.

3. Intbagħtet ittra ufficjali datat 3 ta' Lulju 2013 li l-intimat ircieva fit-2 ta' Awwissu 2013. F' din l-ittra ukoll ma gewx kwantifikati id-danni mitluba.

4. Fis-sena 2012, l-ahhar sena kwazi shiha qabel ma wegga' b'mod gravissimu ir-rikorrenti hu ippercepixxa tmienja u sebghin elf u tnejn u disghin Ewro u tmienja u ghoxrin centezmu (€78,092.28c), thallas elf mija u sebghin Ewro (€1,170.00c) car allowance mhux taxxabbli, hallas tnejn u ghoxrin elf u sitt mija u sebgha u hamsin Ewro (€22,657.00c) taxxa, u tnaqqsu Ewro erbat elef u tnax il-Ewro u ghaxar centezmi (€4012.10c) kontribuzzjonijiet socjali. Dunque il-qliegħ nett kien ta'tnejn u hamsin elf u hames mija u tlieta u disghin Ewro u tmintax il-centezmu (€52, 593.18).23.

5. Intbagħtet it-tieni ittra bonarja datat 23 ta' Jannar 2014 fejn gew mitluba danni komplessivi fl-ammont ta' seba' mija u tmienja u sebghin elf u sitt mija u erbghin Ewro (€778,640.00c).

6. Il-kawza infethet fit-22 ta' Mejju 2014.24.

7. Il-partijiet iddikjaraw li ma kellhomx provi aktar fil-31 ta' Jannar 2019.
8. Ir-rikorrenti pprezenta nota ta' sottmissjonijiet nhar il-15 ta' Mejju 2019.
9. Il-konvenut dahhal in-nota ta' sottomissjonijiet fl-14 ta' Frar 2020.
10. Ir-rikorrenti ressaq rikors biex din il-Qorti kif ppreseduta twaqqafil-prolazzjoni tas-sentenza, tiftah mill-gdid il-ftuh tal-provi uterga' tahtar perit jew perit medici biex jezzaminaw id-dizabilita' permanenti tar-rikorrenti stante illi iddikjara li beda ibaghti minn kundizzjoni ohra kawza tal-incident li ma kinitx get ikkunsidrata.
11. L-intimat oggezzjoni ghal tali talba.
12. Il-Qorti cahdet it-talba.
13. Ir-rikorrent permezz ta' rikors ieħor talab biex jappella minn dan id-digriet u l-Qorti laqghet it-talba fid- 29 ta' Marzu 2022.
14. Il-Qorti tal-Appell ppreseduta mill-S.T.O. Prim' Imhalled Mark Chetcuti flimkien mal-Imhallfin Joseph R. Micallef u Tonio Mallia fis-26 ta' Ottubru 2022 billi gieset 'l-appell irritu u null u kwindi tastjeni milli tiehu konjizzjoni ulterjuri tal-appell tal-attur, bl-ispejjez ta' dan l-appell jithallsu mill-attur."

4. Dwar il-*lucrum cessans*, l-Ewwel Qorti rragunat kif ġej:

"Illi mill-provi jirrizulta li ir-rikorrenti kellu tnaqqis konsiderevoli fl-intorjtu tieghu fis-sena 2013 filwaqt li mill-2014 qabad ir-ritmu lavorattiv normali.³⁸ Skond il-pay slips tal-2013 a A folio 140 sa 152 u dahhal is-somma ta' Ewro 32,884.55.39 Il-qliegħ net fl-2012 kif diga' ingħad aktar 'l fuq kien ta' Ewro 52, 593.18.

Il-Qorti thoss li ikun gust u ekwi li fl-ewwel sena ta' wara l-incident ir-rikorrenti jingħata id-differenza bejn is-somma li kien qala u is-somma li kien ippercepixxa wara l-incident u dan tenut kont it-tbatijiet li hu u il-familjari kienu għaddejjin minnhom, fosthom għal fatt li huwa għamel xi zmien rikoverat l-Isptar Malta u dan kompla jaggrava t- tbatija tieghu u in-nuqqas ta' intorju.

Għaldaqstant, il-Qorti qed takkorda Ewro 19,708.63c u qed tkun qed tnaqqas sena mill-multiplier ladarba hu ser jigi ezatt fl-istess posizzjoni finanzjarja li kien fiha fl-2012.

-omissis-

Fin-nota ta' sottomissjonijiet tieghu r-rikorrenti qed jitlob lil din il- Qorti tikkunsidra li taghtih zieda minhabba l-inflazzjoni u zidiet fil- paga.

Il-Qorti minghajr tlaqlieq tghid li ma taqbilx ma' tali sottomissjoni ghax jidher ben car li mill-2014 'l hawn ir-rikorrenti ma baghta minn l-ebda tnaqqis fil-paga u qed jippercepixxi il-paga shiha bil-beneficcji kollha li huma allaccati maghha.⁴⁰ Dan ifisser li kull zidiet fl- inflazzjoni huwa diga' qed jippercepihom fl-istess paga in toto.

Ghaldaqstant, l-argument tieghu fejn jidhol ziediet fil-paga abbinati mal-inflazzjoni qed jigi michud.

Ikkunsidrat:

Il-Qorti jidhrilha li ghandha tnaqqas dak li ser jigi likwidat lir-rikorrenti b'20% minhabba li ser tkun qed tordna li r-rikorrenti jithallas lump sum payment. Ir-rati tal-imghax bhal issa huma favorevoli hafna u dan barra il-fatt li individwu jista' jinvesti fi strumenti finanzjarji tajba u li jistghu ihallu l-frott.

Ghaldaqstant, il-Qorti ser tkun qed tnaqqas l-ammont ta' 20% mis-somma finali likwidata favur ir-rikorrent.

Ben fermi l-konsiderazzjonijiet kollha maghmulha hawn fuq, il-Qorti ghalhekk qed tkun qed tillikwida id-danni tar-rikorrenti bil-mod segwenti: Qligh nett – Ewro 52,593.1843

Multiplier- 27

Grad ta' dizabilita' – 10%

Lump Sum Payment- 20%

Kalkolu: Ewro 52,593.18cx 27x 10%= (Ewro 142,001.59)- 20%= Ewro 113,601.25c.

Total dovut huwa Ewro 113,601.25c (lucrum cessanti)+ Ewro 19,708.63 (differenza fil-paga ghas-sena 2013)+ Ewro 5,000 (danni psikologici arbitrio buoni viri)+ Ewro 2,000 (danni emergenti tal- mutur) ghal total ta' Ewro 140,309.88c."

5. L-Ewwel Qorti ddeċidiet li:

"1. Tiddikjara lil Raymond Attard unikament responsabbli ghall-incident de quo; u

2. Tillikwida d-danni emergenti sofferti mill-attur fl-ammont ta' Ewro 2,000 (danni emergenti tal-mutur); u

3. Tillikwida l-lukri cessanti sofferti mill-attur fl-ammont ta' mija u erbghin elf u tlett mija u disa' Ewro u tmienja u tmenin centezmu (€140,309.88) rapprezentanti t-total ta' mija u tlett il-elf u sitt mija u wiehed Ewro u hamsa u ghoxrin centezmu rapprezentanti (€113,601.25c), dsatax il-elf u seba' mija u tmien Ewro u tlieta u sittin centezmu Ewro (€19,708.63) differenza fil-paga ghas-sena 2013 u hamest'elef Ewro (€5,000) danni psikologici kwantifikati arbitrio buoni viri; u

4. Tikkundanna lill-konvenut ihallas l-ammont komplessiv ta' mija u erbghin elf u tlett mija u disa' Ewro u tmienja u tmenin centezmu (€140,309.88c) flimkien mal-imghax skont il-ligi fuq din is-somma b'effett millum sad-data tal-pagament effettiv.

Spejjez ta' dawn il-proceduri huma kollha a karigu tal-intimat, b'dana illi t-talba ghad-dikjarazzjoni tar-responsabilta tal-konvenut ghall-imsemmi incident ghandha tibqa' bla taxxa peress illi l-intimat mal-ewwel ammetta tali responsabilta."

6. L-atturi appellaw mis-sentenza.

7. **L-ewwel aggravju hu li l-Ewwel Qorti messha kkalkulat fuq il-qligh gross, mhux fuq il-qligh nett.**

8. Biex isostnu dan l-aggravju, l-appellanti jicċitaw ġurisprudenza estensiva.¹ Anke l-appellat jidher li jaqbel. Minn dan il-lat, l-aggravju huwa tajjeb.

9. B'danakollu, l-aggravju ma jieqafx hawn. L-appellanti jdaħħlu fid-dħul gross mhux biss il-paga bażika imma wkoll dħul addizzjonali bħal

¹ **Alexandra Saliba Sammut v Joseph Attard** 25.01.2001 Prim'Awla (RCP); **Maria Pace v Joseph Ablea**; **Carmela Muscat v Francis Schembri** 27.01.1972 Prim'Awla; **Dr Giovanni Bonello v Tarcisio Gatt** 31.07.1980; sentenza ta' din il-Qorti fl-ismijiet **George Baldacchino v Malta Freeport Terminals Limited** 17.03.2021 li tiċċita sentenzi anterjuri; sentenza oħra ta' din il-Qorti fl-ismijiet **Victor Fenech v Malta Freeport Terminals Limited** 27.01.2021; **Alexander Ciantar v Malta Freeport Terminals Limited** 30.03.2022.

overtajm (hekk imsejjaħ *extra duty allowance* fid-dokumenti esibiti), *allowances* u benefiċċji. F'dan il-każ l-*allowances* u benefiċċji li jidhru li huma fissi kull sena bla kambjament huma dawk relatati mal-karozza (*car cash fringe benefit*) għall-ammont ta' €1,170 li l-attur għamel aċċenn għalihom fin-nota ta' sottomissjonijiet tiegħu u dawk relatati mal-*on call duty allowance* għall-ammont ta' €2,398 u għalhekk jistgħu jitqiesu bħala parti mill-qliġ regolari. Dwar il-kwistjoni tal-overtajm, kif sewwa jirrileva l-appellat, dan it-tip ta' dħul ma jkunx bi dritt u ma jkunx żgur li se jingħata dejjem. La jkun ġust jiddaħħal l-ammont shiħ u lanqas li ma jiddaħħal xejn. Anke jekk huwa notorju li tobba li jaħdmu fl-isptarijiet tal-Gvern bħall-attur jagħmlu overtajm b'mod regolari tul il-karriera tagħhom. Għalhekk ikun ekwu li jitqies 50% tiegħu.² Din il-Qorti taqbel ma' dan ir-raġunament. Għalhekk:

$$\begin{aligned} &€79,127.18 \text{ (total gross)} - €24,318.76 \text{ (paga bażika)} - €3,568 \\ &\text{(allowances u benefiċċji)} = €51,240.42 \text{ (overtajm)}^3 \\ &€51,240.42/2 = €25,620.21 \\ &€25,620.21 + €27,886.76 \text{ (basic pay + allowances u benefiċċji)} = \\ &€53,506.97 \end{aligned}$$

²Kif iddeċidiet din il-Qorti diversament kostitwita in re: **Robert Camilleri v Malta Shipbuilding Company Limited** 24.09.2004 iċċitata mill-appellat.

³ L-overtajm huwa dak tas-sena 2012. Bħala prova ġew sottomessi l-*payslips* tal-aħħar ftit xhur tas-sena 2011; tas-sena kollha 2012; u tal-ewwel xhur tas-sena 2013 (fol 28 - 49 tal-proċess). Il-partijiet fin-noti ta' sottomissjonijiet tagħhom ilkoll irreferew għall-overtajm tas-sena 2012 (sena li fiha seħħ l-inċident u l-unika sena li dwarha hemm *payslips* għas-sena kollha). Ġew ukoll esibiti *payroll data history* (fol 140-165 tal-proċess) li turi li għalkemm għal xi xhur wara l-inċident l-attur għall-ewwel ġimghat m'għamilx overtajm imbagħad fis-sena 2013 għamel ammont imnaqqas ta' overtajm, fis-sena 2014 reġa' beda jagħmel l-overtajm bl-istess rata ta' qabel l-inċident. Fil-fatt sewwa qalet l-Ewwel Qorti li fis-sena 2014 l-attur reġa' qabad ir-ritmu lavorattiv ta' qabel bl-overtajm b'kollox (ara fol 17 tas-sentenza tal-Ewwel Qorti).

10. Li jfisser li l-appellant jieħu ftit iktar mis-somma ta' €52,593.18 li waslet għaliha l-Ewwel Qorti.

11. Minn dan it-tieni aspekk, l-aggravju jistħoqqlu li jiġi milqugħ.

12. **It-tieni aggravju huwa illi l-ewwel Qorti ma ħaditx qies tal-għoli tal-ħajja.** Hawn l-appellanti għandhom raġun. Din il-Qorti sejra tieħu ċ-ċifra ta' €53,506.97 u 2.5% bħala r-rata medja tal-inflazzjoni tul il-perjodu tal-multiplikand:

Sena	Introjtu tas-sena preċedenti (€)	Inflazzjoni ta' €2.5% fuq l-introjtu tas-sena preċedenti (€)	Introjtu (€)
2013	€53,506.97	€1,337.67	€54,844.64
2014	€54,844.64	€1,371.12	€56,215.76
2015	€56,215.76	€1,405.39	€57,621.15
2016	€57,621.15	€1,440.53	€59,061.68
2018	€59,061.68	€1,476.54	€60,538.22
2019	€60,538.22	€1,513.46	€62,051.68
2020	€62,051.68	€1,551.29	€63,602.97
2021	€63,602.97	€1,590.07	€65,193.04
2022	€65,193.04	€1,629.83	€66,822.87
2023	€66,822.87	€1,670.57	€68,493.44
2024	€68,493.44	€1,712.34	€70,205.78
2025	€70,205.78	€1,755.14	€71,960.92
2026	€71,960.92	€1,799.02	€73,759.94
2027	€73,759.94	€1,844	€75,603.93
2028	€75,603.93	€1,890.10	€77,494.03
2029	€77,494.03	€1,937.35	€79,431.38
2030	€79,431.38	€1,985.78	€81,417.16
2031	€81,417.16	€2,035.43	€83,452.59
2032	€83,452.59	€2,086.31	€85,538.90
2033	€85,538.90	€2,138.47	€87,677.37
2034	€87,677.37	€2,191.93	€89,869.30
2035	€89,869.30	€2,246.73	€92,116.03
2036	€92,116.03	€2,302.90	€94,418.93
2037	€94,418.93	€2,360.47	€96,779.40
2038	€96,779.40	€2,419.49	€99,198.89
2039	€99,198.89	€2,479.97	€101,678.86
2040	€101,678.86	€2,541.97	€104,220.83

13. Li jfisser li l-paga medja hija (€53,506.97 + €104,220.83) /2 = €78,863.90.

14. **It-tielet aggravju** huwa li ma kellux isir it-tnaqqas ta' 20% li sar minħabba ħlas ta' *lump sum*.

15. L-appellanti jiċċitaw ġurisprudenza fis-sens li mill-imsemmija 20% għandu jitnaqqas 2% għal kull sena li ddum il-kawża biex jittaffa l-impatt negattiv tal-*illiquidis non fit mora*; li jsarraġ filli l-imgħax jibda' għaddej biss mid-data tal-għoti tas-sentenza, u mhux mid-data tal-inċident; u li jekk il-kawża ddum iktar minn 10 snin biex tinqata', ġeneralment ma jsir l-ebda tnaqqis.⁴

16. L-appellanti ppreżentaw il-kawża fit-22 ta' Mejju 2014. Bejn is-17 ta' Marzu 2015 u 2 ta' Marzu 2018 il-kawża staġnat billi miet wieħed mill-esperti mediċi qabel laħaq ippreżenta r-rapport tiegħu u kellu jinħatar espert ieħor. Saru noti ta' sottomissjonijiet mill-partijiet fiż-żmien allokat lilhom mill-Ewwel Qorti u fis-17 ta' Lulju 2020 il-kawża tħalliet għas-sentenza.

17. Fid-29 t'Ottubru 2020 l-atturi talbu l-ħatra ta' periti mediċi biex jirrelataw dwar deterjorament tas-saħħa tal-attur wara intervent kirurġiku allegatament meħtieġ minħabba l-feriti kkawżati mill-inċident. Fil-25 ta'

⁴ Prinċipji enunċjati minn din il-Qorti, diversament kostitwita, in re: **Vladyslava Karavchenko v Kevin Micallef**, Qorti tal-Appell 26.02.2024 li tiċċita ġurisprudenza anterjuri.

Frar 2021 it-talba ġiet miċħuda. Fid-9 ta' Ġunju 2021 id-digriet ġie moqri bil-mifuħ. L-Ewwel Qorti tat permess biex jiġi appellat. Fid-29 t'Ottubru 2022, din il-Qorti ċaħdet l-appell għaliex kien irritu u null.

18. L-appellanti jsostnu li l-kawża damet kważi 10 snin; anke jekk wieħed inaqqas il-perjodu li twalet il-kawża minħabba r-rikors imsemmi, li kien ta' madwar sena; ifisser li l-kawża damet 9 snin, li minnhom kien hemm 4 snin minn meta l-kawża tħalliet għas-sentenza sakemm ġiet deċiża.

19. L-appellat isostni li apparti d-dewmien minħabba r-rikors imsemmi, għandu jittieħed in kunsiderazzjoni li huwa ammetta t-tort iżda kkontesta l-kwantum esaġerat li ppretenda l-attur; li baqa' jippersisti f'din l-esagerazzjoni waqt il-kawża, kif jirriżulta min-nota ta' sottomissjonijiet tal-atturi. Jisħaq li kieku ma kienx għal dawn il-pretensjonijiet esaġerati, il-kawża ilha li nqatgħet. Wara li ngħatat is-sentenza; u wara li ġie ppreżentat ir-rikors tal-appell, il-konvenut ħallas l-ammont likwidat, anke jekk mingħajr preġudizzju. L-appellat għandu raġun. Fin-nota ta' sottomissjonijiet aħħarija, l-appellanti talbu €614,037.

20. Meqjusa ċ-ċirkostanzi kollha, din il-Qorti tqis li jkun iktar ekwu li 5 snin mit-tul tal-kawża jitqiesu tort tal-attur. Għalhekk jitnaqqsu 10% minħabba l-pagament b'*lump sum*.

21. **Ir-raba' aggravju huwa li l-Ewwel Qorti għamlet żball ta' kalkolu** billi nsiet tinkludi fl-ammont totali €2,000 li illikwidat bħala danni emergenti. L-appellati jaqblu ma' dan l-aggravju għalkemm jirrimarkaw li l-appellanti setgħu minflok daħħlu din id-doljanza bħala aggravju, għamlu rikors appożitu quddiem l-Ewwel Qorti għall-korrezzjoni. Jidher iżda illi l-ammont ta' €2,000 tabilhaqq ġie miżjud mill-Ewwel Qorti, u dan meta f'paġina 25 tas-sentenza, ikkalkulat l-ammont ta' €113,601.25 bħala lukru ċessanti, + €19,708.63 bħala differenza fil-paga għas-sena 2013, + €5,000 bħala danni psikoloġiċi *arbitro boni viri* + **€2,000 bħala danni emergenti tal-mutur** għal total kumplessiv ta' €140,309.88. Li ġara huwa illi l-ammont ta' €2,000 bħala danni emergenti tal-mutur ġie msemmi fit-tieni kap tad-*decide* separatament mill-bqija tal-kumpens. Mentri l-bqija tal-kumpens ġie illikwidat fit-tielet kap tad-*decide* però għall-istess ammont kumplessiv ta' €140,309.88. Għalkemm id-danni emergenti ma ssemmewx f'dan il-kap, dawk l-€2,000 diġà kienu inkorporati fl-ammont ta' €140,309.88. Għaldaqstant din il-Qorti m'hemmx għalfejn iżżid dan l-ammont.

22. Għalhekk din il-Qorti qiegħda tillikwida l-ammont dovut kif ġej:

Qligh medju	€78,863.90
Multiplikand	27 sena
Grad ta' diżabbiltà	10%
Tnaqqis <i>lump sum</i>	10%

€78,863.90 (Qligħ medju) x 27 sena (multiplikand) = €2,129,325.30

€2,129,325.30 x 10% = €212,932.53

€212,932.53 – 21,293.25 (tnaqqis għal-lump sum) = €191,639.28

€191,639.28 + €5,000 = €196,639.28

€196,639.28 - €142,309.88 (ammont diġà mħallas) = €54,329.40

Decide

23. Għal dawn il-motivi l-Qorti qiegħda tirriforma s-sentenza appellata billi tillikwida l-ammont ta' danni fis-somma ta' €196,639.28 minflok l-ammont likwidat mill-Ewwel Qorti u tenut kont tal-ħlas ta' €142,309.88 li sar fil-mori ta' dan l-appell, tikkundanna lill-konvenut iħallas il-bilanċ ta' €54,329.40, bl-imgħax fuq il-bilanċ mit-22 ta' Frar 2024 sad-data tal-eventwali ħlas. Tikkonferma l-bqija tas-sentenza.

24. Spejjeż tal-Prim'Istanza kif deċiżi mill-Ewwel Qorti; spejjeż tal-appell żewġ terzi għall-appellanti u terz għall-appellat.

Mark Chetcuti
Prim Imħallef

Robert G. Mangion
Imħallef

Grazio Mercieca
Imħallef

Deputat Reġistratur
SS